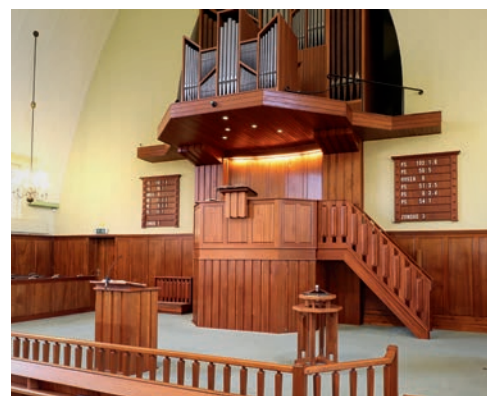




KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

SAAMBINDER



Gereformeerde Gemeente Lisse

09/01/2020
jaargang 98

nr **15**

Van 1953 tot 1978 wordt de gemeente van Lisse in het ambt gediend door ouderling J. de Visser. Na zijn overlijden, op 22 april 1979, schrijft ds. D. Hakkenberg onder meer: 'Hij moet wassen, maar ik minder worden. Dit was levenspraktijk voor hem in woord en wandel. Zijn woord was schriftuurlijk, onderwijzend, vermanend, oprecht bemoeidigend en gunnend jegens de onbekeerde. Zijn woorden waren met zout besprengd. Zijn

wandel was voorzichtig, eenvoudig, Godvrend en daarom voorbeeldig. (...) De Heere had hem ons geschonken als ouderling der gemeente. Vorig jaar mocht hij zijn ambtelijke loopbaan na 25 jaar beëindigen. Nu heeft hij de pelgrimsstaf neer mogen leggen, in de gezegende ouderdom van 84 jaren. De gast, de vreemdeling is thuis. Een bidder minder voor de nood van land en volk, voor zijn familie en onze gemeente; een juicher meer hierboven!'

Predikende het Koninkrijk Gods

Geliefde lezer(es), de arts Lukas heeft, naast zijn evangeliebeschrijving, ons ook het Bijbelboek Handelingen der apostelen nagelaten. Belangrijk is wel dat we goed beseffen dat de apostelen mochten dienen als instrumenten! Dienstbaar in de hand des Heeren tot de uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Predikende het Koninkrijk Gods, en lerende van den Heere Jezus Christus met alle vrijmoedigheid, onverhinderd.

Handelingen 28:31

Heel bijzonder zien we in dit Bijbelboek de voortgang van de boodschap getekend. De Heilige Geest, uitgestort op de Pinksterdag, wilde mensenharten bearbeiten en Zijn zegen op een rijke wijze schenken.

Dan is het de gewone weg van de Heere om dit te doen in de weg van de middelen, veelal gebruikmakend van mensen. Calvijn zegt hiervan treffend: 'mensjes uit het stof'. Door het werk van Gods Geest echter bruikbaar gemaakt! Zo heeft Lukas mogen schrijven en zo wilde de Heere ook Paulus hiertoe aangorden.

Veel wederwaardigheden liggen achter hem, in zijn persoonlijk leven en als heidenapostel. Het is zelfs letterlijk vervuld in zijn leven wat Christus Zelf heeft gesproken: 'En gij zult van allen gehaat worden om Mijns Naams wil' (Luk. 21:17). Veel vijandschap moest hij ervaren en wat kwam er al niet tegen de boodschap van genade op! We lezen zelfs van gevangenschap en schipbreuk, en toch: De Heere gaat door met Zijn werk en het in stand houden van Zijn Kerk. Dat ligt vast verankerd in de ene Naam tot zaligheid, Jezus Christus, Paulus' grote Meester. Weliswaar lijkt het soms heel anders af te lopen; dat is ook het geval aan het einde van het boek Handelingen.

ds. A.J. de Waard,
Nieuwdorp

De apostel gevangen

Deze meditatietekst is de laatste uit dit Bijbelboek en dan is de

heidenapostel een gevangene! Hij kan niet gaan en staan waar hij wil en wacht op het proces in Rome. Het zal Paulus uiteindelijk het leven kosten.

Opmerkelijk is dat Lukas hierover verder heel beknopt is. Paulus ontving in Rome allen die tot hem kwamen en verkondigde hen Christus. Had Paulus op de omstandigheden alleen gezien, dan zou hij wellicht in zelfbeklag zijn geëindigd. Is dit nu de voortgang van Gods Koninkrijk? In een gehuurde woning met een zekere vorm van huisarrest; moet dat zo? Veel vijandschap ook van de Joden tegen de boodschap van vrije genade! Twist ook onderling, en zoals vers 24 verwoord: 'En sommigen geloofden wel hetgeen dat gezegd werd, maar sommigen geloofden niet'.

Ook in onze dagen is dat een niet onbekend verschijnsel, geliefden. Zalig worden zonder dat er iets van een mens meetelt? Dat is nog altijd een zaak die zo tegen alles van de mens indruist! Ondanks alle omstandigheden gaat toch het Woord voort en wordt het Koninkrijk Gods gebouwd. Zou dit niet het doel geweest zijn, ook van Lukas, om het boek Handelingen op deze wijze te eindigen? Is dit ook niet een reden tot diepe verwondering, aanbidding en verootmoediging, als de Heere dit persoonlijk wil leren en de prediking wil gebruiken? 'Waarom was het op mij gemunt?'

Het werk van een boodschapper

'Predikende het Koninkrijk Gods', staat er. Paulus mag, ondanks alles, het werk van een boodschapper doen. We moeten hier denken aan een gezant of een heraut die de boodschap in opdracht van zijn koning heeft te brengen. Met de volmacht van dé Koning dus, en met alle klem! Hier niet van een aardse vorst, maar van de Koning der koningen. De God des hemels en der aarde, Die Zelf Zijn Koning zelfde. De grote Koning Die Paulus leerde kennen en volgen en in Wiens Naam hij predikte.

In de brief aan de gemeente van Korinthe verwoordt hij het als volgt: 'Doch wij prediken Christus, den Gekruisigde, de Joden wel een ergernis, en de Grieken een dwaasheid; maar hun, die geroepen zijn, beiden Joden en Grieken, prediken wij Christus, de kracht Gods, en de wijsheid Gods.'

In dit nummer

4 Commentaar:
Kerstboodschap
zonder Kerst

7 Waarom brandt
het rode licht niet?

20 Saul op de heuvel
en in de spelonk

- 2** Predikende het Koninkrijk Gods
- 5** Een mens te Jeruzalem [3]
- 6** Een halve eeuw dienstwerk
in Capelle
- 8** De taal der bevinding [37]
- 9** De Leerregels met synoniemen
- 10** Een kudde in het woud
- 11** Boekennieuws
- 12** Kerknieuws
- 12** Berichten
- 13** Kerkdiensten
- 19** Jeugdrubriek

Leren op de school van Christus [2]

Lezer(es), wat is het erg als we zo rustig ons eigen leven voortleven! Horend de prediking en de lokstem van het Evangelie! O, val de Heere toch vandaag nog te voet, want: 'Wie Hem need'rig valt te voet, zal van Hem Zijn wegen leren.'

'Lerende van de Heere Jezus Christus', zo staat er. De enige Naam tot zaligheid, dat moeten we leren! Maar dat wil de Heere ook leren! Dit onderwijs is zo onmisbaar. De Koning van het Koninkrijk Gods is niemand minder dan Christus. Maar Hij is het ook alléén. Geen andere Naam immers! Dat betekent dat niets van mij meedoet als grond van behoud! Ook niet wat ik er, na ontvangen genade, nog zo heel graag voor zou houden!

Vrijmoedigheid in 2020

Maar nog iets: De Heere van dit Koninkrijk is Jezus, de Zaligmaker, en daartoe is Hij gezalfd! Want Christus is Gezalvde. En deze boodschap mag klinken. Wat er ook al tegenop komt, maar Hij gaat voort. Deze boodschap zal kracht doen en dat geeft ook vrijmoedigheid. Niets ter wereld zal dit tegenhouden; het is niet Paulus' woord, maar Gods Woord.

Dat geeft ook begin 2020 nog de vrijmoedigheid, geliefden. Er is zoveel wat afhoudt en verhinderen wil. Echter, Lukas besluit met: onverhinderd. Hoe is het mogelijk, zegt u misschien. Strijd door al de eeuwen heen. Als we dan onze tijd zien en de maatschappij waarin we, samen met ons nageslacht, opgroeien.

Misschien zijn er ook wel lezers die moeten belijden: 'Waar is de vrijmoedigheid?' Wat een valse schaamte! Daarbij de lautheid vanbinnen; hoe zal het nog met me aflopen? Redenen te over dat de Heere zou wijken! Hoor dan eens tot troost dit laatste woord: onverhinderd. Hij is de Heere en Hij kan zelfs ongelof en twijfel verbreken! Bestrijders en aanvechters kunnen weleens zo veel macht hebben dat het schijnt dat deze de triomf zullen behalen. Toch niet; Koning Jezus staat voor Zijn werk en Zijn Kerk in en daarom zal Zijn Koninkrijk vol worden! De persoonlijke vraag binde de Heere Zelf op ons aller hart, of wij al een levend lidmaat mogen zijn, om Jezus' wil. 



Ralph Venning

Deel I Inleiding

II. STANDEN VAN HEILIGEN, NIET NAAR LEEFTIJD (vervolg)

Sommigen die jong van jaren zijn, kunnen vaders zijn in ervaring en in vorderingen, terwijl anderen die oud en bedaagd zijn, jong en onervaren kunnen zijn in kennis en wandel. Sommigen zijn nog maar kinderen als ze oud zijn, terwijl anderen mannen kunnen zijn terwijl ze jong zijn, zoals Timótheüs. Hij kende de Schrift als het ware vanaf de wieg, van kindsbeen af. Of, om een toespeling te maken: sommigen zijn als David, een jongen, en toch dapperder en van groter waarde dan Goliath, die vanaf zijn jeugd een krijgsman was geweest.

De apostel vertelt ons over sommigen die, wanneer hij de tijd als maat genomen had, anderen hadden kunnen onderwijzen en een hoge stand hadden kunnen bereiken, maar die zulke dwergen en zuigelingen waren, dat ze het ABC van de godsdienst nog moesten leren. Ze waren traag om te horen, hun maag was erg zwak en hun spijsvertering slecht (Hebr. 5). Hieruit blijkt duidelijk dat velen al lang in Christus kunnen zijn en vaders wat hun leeftijd betreft, maar ondertussen zijn ze nog maar zuigelingen als het gaat om het verstaan en het vermogen om het krachtige voedsel van het evangelie te verteren.

Anderen, die zuigelingen zijn gemeten naar tijd, pas nieuwgeboren, kunnen mannen in Christus zijn, zoals van Paulus gold in korte tijd. Uit de mond van diegenen die zuigelingen zijn wat de tijd betreft, kan een volmaaktere lof komen dan uit die van oudere mensen, die vele jaren tellen. Het is waar, wanneer grijze haren gevonden worden op de weg der gerechtigheid, dan is dat een heerlijke kroon, en doorgaans is de wijn beter naarmate ze ouder is. Wat Gods heiligen betreft, hun laatste werken zijn meer dan hun eerste, en hun einde is beter dan hun begin. Vader Abraham, vader Job, vader Mozes, vader Paulus en sommige anderen waren niet alleen vaders in leeftijd, maar ook in genade.

In Handelingen 21:16 wordt een zekere Mnason genoemd, een oude discipel die een andere Gaius was, gastvrij voor de apostelen en de heiligen. Ik veronderstel echter dat hij niet louter vanwege zijn leeftijd een oude discipel genoemd wordt, maar omdat hij als discipel ook 'oud' was. Het geloof en de gehoorzaamheid gingen samen op en hielden gelijke tred met zijn leeftijd, zodat hij mét zijn jaren ook in genade groeide. Hij was een oude discipel, goed onderwezen en bekwaam in de leerschool van Christus. Het was een grote aanbeveling voor Andrónikus en Júnias dat ze niet alleen eerder in Christus waren dan Paulus, maar ook dat ze vanwege hun godsdienst vermaard waren als uitstekende christenen (Rom. 16:7). En het was de grote lof van de gemeente van Thyatira dat haar laatste werken meer waren dan haar eerste.

(wordt vervolgd)



Uit: "Leren op de school van Christus", Ralph Venning (uitg. Brevier).

Kerstboodschap zonder Kerst

Ook dit jaar sprak koning Willem-Alexander de bevolking op eerste Kerstdag toe. In voorgaande jaren bevatte de kersttoespraak steeds een duidelijke verwijzing naar het Kerstfeest en de betekenis daarvan. Dit jaar ontbrak die verwijzing helaas. Het zoals gebruikelijk toewensen van een gezegend Kerstfeest aan het slot van de toespraak, zonder dat er gewag wordt gemaakt van de diepe inhoud van het Kerstfeest, wordt dan een kerstboodschap zonder Kerst.



ds. W. Silfhout,
Capelle a/d IJssel

Koningin Wilhelmina stuurde in 1914 nog een schriftelijke kerstboodschap en in de oorlogsjaren sprak ze via Radio Oranje de bevolking in bezet Nederland en Nederlands-Indië toe. Het uitspreken van een kerstboodschap werd pas een echte traditie na de troonsbestijging in 1948 van koningin Juliana. Haar kerstboodschappen waren vaak zeer persoonlijk en spiritueel. Koningin Beatrix zette die traditie voort. Ook in haar toespraken ontbrak een verwijzing naar de boodschap van Kerst niet. In haar laatste kersttoespraak, die van 2012, begon ze ermee: 'Met Kerstmis gaat het licht op over deze wereld en de duisternis heeft het niet overwonnen.'

Willem-Alexander

Ook Koning Willem-Alexander richt zich vanaf het begin van zijn troonsbestijging elk jaar op eerste Kerstdag tot de bevolking van Nederland. De kerstboodschap van 2019 bevatte een zinnetje dat veel aandacht heeft gekregen: 'Het is oké als het even tegenzit'. De koning richtte zich

'Geluk komt plotseling als een geschenk uit de hemel.'

daarbij specifiek tot jongeren. In de sociale mediacultuur wil iedereen een perfecte versie van zichzelf presenteren. Maar streven naar geluk 'is mooi' zei Willem-Alexander, 'maar het mag geen obsessie worden'. Op zichzelf behartigenswaardige woorden. Ook de realiteit van elke dag kwam aan de orde: 'Ook verdriet mag er zijn. Ook twijfels en gevoelens van eenzaamheid mogen er zijn. Ook mislukkingen en tegenslagen horen bij het leven'. Het is goed dat jongeren die dreigen te verzinken in deze prestatie-maatschappij daarop gewezen worden.

Zonder Kerst

Het was ook de columnist in de NRC opgevallen dat de christelijke achtergrond van Kerst er bekaaid afkwam. Dat in tegenstelling tot eerdere jaren. In 2013 zei de koning: 'Kerstfeest is het feest van de verwachting van 'vrede op aarde, in de mensen en

welbehagen'. In 2014, 2015 en 2017 verwees hij naar Lukas 2:10. In 2016 begon hij met: 'Hemel en aarde raken elkaar met Kerstmis. Christus, de Zoon van God, wordt geboren in een simpele stal'. In 2018 werden elementen van het bekende kerstverhaal in zijn toespraak verweven: 'Met Kerst triomfeert de eenvoud. Maria wikkeld haar kind in doeken en legde hem in een kribbe. Zelfs een hoekje in de herberg was niet beschikbaar'. Nu, in 2019, geen expliciete verwijzing naar Kerst.

De koning sprak nu vooral over vrede en over vrijheid, 'als vlam die in alle Nederlandse harten brandt'. Hij legde nadruk op hetgeen ons Nederlanders verbindt. Als je aan Nederlanders vraagt wat hen verbindt, dan krijg je volgens onze koning vaak spontaan dezelfde antwoorden: 'Onze Nederlandse taal, onze democratie, de gelijkheid van iedereen, ongeacht geslacht of seksuele gerichtheid, samen standhouden tegen het water, de feestdagen die we samen vieren, de gezelligheid...'

Kennelijk is dat alles wat ons Nederlanders verbindt. Met het teloorgaan van onze christelijke waarden en normen blijven we steken in het hier en nu.

Vrijheid en geluk

We beseffen nog wel dat, als het gaat om vrijheid en geluk, de praktijk weerbarstig is. Vrijheid is niet vanzelfsprekend. Geluk laat zich inderdaad niet dwingen. Werkelijke vrijheid stijgt immers ver uit boven de vrijheid zoals de mens van de 21^e eeuw daarover denkt. Voor hem is vrijheid: los van alle geboden en doen wat ik wil. 'Geluk zit in de verbondenheid met anderen', zo merkte de koning op. Het blijft heel erg horizontaal. Wat zouden juist begrippen als vrijheid en geluk een mooie en gepaste aanleiding hebben gegeven om daarbij het Kerstevangelie te betrekken. Ware vrijheid is er toch alleen daar waar Christus in ons hart geboren is. Werkelijk gelukkig is toch alleen de mens die Hem als zijn Koning heeft leren kennen en onder Zijn banier de reis maakt door dit leven naar de eeuwige gelukzaligheid?

Wat dit laatste betreft is het waar wat de koning zei: 'Geluk komt plotseling als een geschenk uit de hemel'. Of hij hierbij ook dacht aan de grote Gave van de Vader? Ik hoop het. Als het niet zo is, wenssen we onze koning Willem-Alexander toch de ware vrijheid en het ware geluk toe. Ook voor zijn vrouw en de drie prinsessen. We zien er naar uit dat in een volgende kerstboodschap het heilsfeit van de geboren Koning der Joden weer een plaats krijgt.

Het zien op Jezus

‘Zo nam hij Hetzelve in zijn armen...’.

Lukas 2:28a

Alle dingen zijn gereed. Simeon is in de tempel. Christus is er ook. ‘Een mens te Jeruzalem’ is door de Geest gedreven Gods huis binnengekomen. En Christus wordt binnengebracht, een eenvoudig Kind, van arme ouders.

J. van 't Hul,
Lieren

Uiterlijk onderscheidt dit Kind zich in niets van van al die andere kinderen die naar het voorschrift van de wet door hun ouders worden binnengedragen. Geen priester of leviet keurt dit Kind enige blik waardig. Dit is een gewoon Kind, zonder enige gedaante of heerlijkheid waardoor Simeon Hem begeerd zou hebben. Nu moeten hem de ogen worden geopend. Maar God doet nooit half werk. Lukas beschrijft niet hoe Simeon de Messias in het oog krijgt. Het heeft er alle schijn van dat zulke mededelingen voor hem nu maar ‘ophouders op de weg’ zijn. Waar het hem om gaat is dit: ‘Zo nam hij Hetzelve in zijn armen en loofde God’ (Luk. 2:28a).

Simeon ziet een ouderpaar met een klein Kind in de armen, waarop de Geest zijn zielsoog opent en hem influistert: Deze is het! Hij is weliswaar niet omringd door een grote schare van engelen, maar Dit is wel de Beloofde der vaderen, de eniggeboren Zoon van God, de menselijke natuur aangenomen hebbende, de schoonste van alle mensenkinderen.

Geleid door de Geest nadert Simeon, strekt zijn lege handen uit en neemt het Kind over van de moeder. Zonder aarzelen neemt hij het Christuskind in zijn armen en legt het als een gift des Vaders aan zijn hart.

Hij mag het nemen omdat hij het gekregen heeft, want ook hier gaat de schenking vóór de aanneming. God wordt door God in zijn armen gelégd. Vanmorgen weidt zijn ziel met een verwonderend oog. De hemel is op aarde. Deze man heeft de hemel in zijn hart. ‘Wat gaf Simeon de vrijmoedigheid om dat Kindeke in de armen te nemen? De Heilige Geest, en Deze zorgde dat men het toeliet’ (Da Costa). Simeon ziet niemand meer dan Jezus alleen, Gods onuitsprekelijke genade. Wat zlet hij in dit Kind, dat straks veracht zal worden en als de onwaardigste onder de mensen van de aarde zal worden afgestoten? ‘Wat zag hij? ‘Mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien’. De zaligheid van wie? Wel, de zaligheid van God, de zaligheid van de Vader. Maar was het dan niet de zaligheid van Simeon? Zeer zeker, maar de Heere is de Eerste. Hij is eerst Middelaar van God en dan ja, tegelijk Middelaar van mensen’ (I. Kievit).

Geen vreemd Kind

Simeon houdt geen vreemd Kind in de armen. In het geloof kent hij Hem al! In de belofte was dit Kind hem reeds geopenbaard. Dit is zijn Zaligmaker, hem eerlijk door de Vader geschonken. Met die belofte heeft hij zijn leven geleefd, wie weet hoe lang. Op dit Kind heeft hij gewacht. God de

Vader heeft vandaag de belofte doen overgaan in de vervulling. Hij heeft Zijn Woord aan deze mens vervuld.

Ondertussen gaat in de tempel alles zijn gewone gang. Geen mens heeft oog voor dit ouderpaar met die kleine duifjes. Geen enkele tempelganger let op dit koppeltje mensen. Ieder gaat aan hen voorbij. Dat hier een man een Christuskind in de armen neemt, is in Gods huis voor niemand interessant. Terwijl de tempel voor dit wonder te klein had moeten zijn, doet ieder zijn eigen ding. ‘Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen’ (Joh. 1:11).

Het zien op Jezus

Simeon kan er echter niet van zwijgen. Bij het zien op Jezus vloeit zijn mond opeens over van Gods eer, zoals een bron zich uitstort op de velden: ‘Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw Woord; want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien’ (Luk. 2:29, 30).

Simeon heeft de goede strijd gestreden, de loop geëindigd en het geloof behouden. Hij kan heengaan in vrede. ‘Niemand kan heengaan in vrede dan wie in vrede heeft geleefd. Wie de vrede heeft ontvangen in het leven, zal in het sterven de vrede bezitten’ (Spurgeon). En hij kan heengaan ‘naar Uw Woord’. In dit Woord maakt Simeon zijn gang en treden vast.

We kennen dit als de lofzang van Simeon. Zou hij daar op het tempelplein echt in profetische verrukking gezongen hebben? Hebben zijn woorden echt als het hoogste lied, als een oudtestamentische psalm langs de gewelven van de tempel geklonken? Of heeft Simeon ‘alleen maar’ gesproken, heeft hij slechts in woorden God gelooft? We weten het niet.

Velen veronderstellen (meer dan een veronderstelling kan het niet zijn) dat Simeon in heilige ontroering toch echt gezongen heeft, weliswaar een lied gezongen in een vreemd land, maar ook een lied dat was afgestemd op de hemel, op de eeuwigheid, op zijn eigen zaligheid: En mijn Koning is van Israëls God gegeven.

(wordt vervolgd)



Een halve eeuw dienstwerk in Capelle

Toen B. Agteresch in 1968 uit militaire dienst kwam, werd hij in twee plaatsen tot onderwijzer benoemd: Capelle aan den IJssel en Opheusden. De baan in de Betuwe had meerdere voordelen. Toch ging Agteresch naar Capelle. Inmiddels is hij daar 50 jaar ambtsdrager.

L. Vogelaar,
Scherpenzeel



En daar lag Klaagliederen 1:3 voor me: 'Het is goed voor een man dat hij het juk in zijn jeugd draagt'.

Het was vooral een gesprek met het hoofd van de Ds. Joh. Bogermanschool, ouderling J. van Steenis, dat hem voor Capelle deed kiezen. 'De meester, zoals hij werd genoemd, was een Nathanaël, een vaderlijk figuur, met een zeer nabij leven'.

Na ruim een jaar hoorde de 23-jarige Agteresch zijn naam aflezen als kandidaat voor diaken. 'Het was net alsof ik door de grond ging. Ik dacht: Ik stap gelijk naar de consistoriekamer om te zeggen dat ze me moeten schrappen. Maar toen dacht ik: Laat ik een brief sturen. Ook dat gebeurde echter niet.

Na de ledenvergadering hoopte ik vrijmoedigheid te krijgen om te bedanken, maar ik kon in de Bijbel niets vinden. Uit zelfbeklag sloeg ik het boek Klaagliederen op. En daar lag Klaagliederen 1:3 voor me: 'Het is goed voor een man dat hij het juk in zijn jeugd draagt'. Op slag veranderde alles. Om half drie 's nachts heb ik m'n vrouw wakker gemaakt: Ik mag het aannemen'.

Ds. G.J. van den Noort bevestigde hem op 1 januari 1970 tot diaken en precies een

jaar later tot ouderling. Beide keren had de predikant het niet geaccepteerd dat Agteresch na zijn verkiezing direct bedankte: hij moest het maar in beraad nemen. 'Ik had er geen licht over of ik ouderling kon worden. In De Saambinder las ik een artikel van ds. A. Vergunst over Ezra en Nehémia. Die werden niet met teksten en beloften omhangen, maar mochten het op de Heere wagen. Toen werd ik overgebogen. Ik heb er in die 50 jaar nooit bestrijding over gehad hoe ik in het ambt ben gekomen. Over het persoonlijk leven des te meer'.

Drie kerken

Agteresch' vader was ouderling in Rijssen. 'Hij zei: 'Het moeilijkst zijn de vergaderingen waarin kandidaten voor ambtsdragers wor-

den gesteld en waarin een attest wordt gevraagd'. Mijn eerste kerkenraadsvergadering duurde van half acht tot half twee. Vader had al gezegd: 'Stel je er niet te veel van voor; de vuile was wordt er buiten gehangen'. Het ging over bouwzaken en huwelijksproblemen. Iedereen rookte; je kwam als een gerookte paling thuis'. De Capelse gemeente telde 1200 zielen en groeide hard. 'Er waren drie kerkgebouwen: in West, Middelwatering en Krimpen aan den IJssel. Mijn eerste leesdienst was in een zaaltje in Krimpen. Ds. Van den Noort preekte 's zondags drie keer in Capelle en één keer in Krimpen. 's Morgens zei hij vaak: 'Het gaat niet; ik kan niet preken'. Z'n vrouw moest hem soms bijna letterlijk de deur uitduwen. Maar na de vierde dienst zei hij weleens: 'Ik zou nog wel een keer willen'. Zijn preken raakten me diep'. Op 1 januari 1992 werd de gemeente gesplitst. Sindsdien is Agteresch scriba in Capelle-West. Catechiseren doet hij al tientallen jaren. 'Met veel genoegen, al kom ik altijd met schuld thuis: Heb ik de jongeren voldoende op het ene nodige geweest? Ooit had ik een heel moeilijke groep. Het ging niet zo, en dat was een vernederende ervaring voor me. Maar wel nodig'.

Verbondenheid

Agteresch was jarenlang secretaris van de Stichting Gehandicaptenzorg (nu Siloah). Veel werk heeft hij sinds 1983 aan het secretariaat van Dovenzorg. Hij gaf tal van doven catechisatie, in groepjes in Voorburg en Zoetermeer of belijdeniscatechisatie individueel bij hem thuis. Hij is ook eindredacteur van Doven-Contact en regelt de dovendiensten. Sinds 1986 mag hij in zo'n dienst zelf spreken als de predikant verhinderd is, en dat is inmiddels acht keer gebeurd.

De Capelse ouderling is sinds 1994 tweede scriba van de Particuliere Synode Zuidwest en sinds 1989 afgevaardigde naar de Generale Synode. Hij werd lid van enkele deputaatschappen en is ook bestuurslid van de CGO.

Sinds 2011 maakt Agteresch deel uit van het Curatorium van de Theologische School. 'De attestdagen zijn loodzwaar. Maar we zijn in grote verbondenheid en onderling vertrouwen bijeen. Je hart kan echt opspringen als er iemand kan worden toegelaten'.

Op nieuwjaarsdag stond Agteresch een halve eeuw in het ambt. 'Van mijn kant was het één zwart spoor van zonde en ongerechtigheid. Dan blijft over: Och, of nu al wat in mij is Hem prees'.



Waarom brandt het rode licht niet?

Er wordt heel wat geschreven en gesproken over de relatie schepping en evolutie. Inmiddels zijn er ook binnen de gereformeerde gezindte veel theologen en wetenschappers die denken dat de evolutietheorie niet in strijd is met de Schrift. Uiteraard heb ik het over de macro-evolutie, de gedachte dat heel de levende wereld geleidelijk door selectiedruk is ontstaan uit één enkele levende cel.

ds. W. Visscher,
Amersfoort

Laat ik eerlijk beginnen met de gedachte dat de levende wereld best de nodige vragen oproept. Hoe is die wereld ontstaan? De wetenschap houdt zich met dergelijke vragen bezig en de evolutietheorie is een bekend antwoord daarop. Er zitten natuurlijk in onze omringende wereld best lastige vragen. Ik ga maar niet in op de wat spottende gedachte hoe de kangoeroe via het tweestromenland in Australië is gekomen en daar kennelijk alleen is waargenomen. Lastiger lijkt mij de casus die een gemeentelid en dierenarts-in-opleiding mij ooit voorlegde. Hoe is het mogelijk dat bijvoorbeeld een leeuw van de ene op de andere dag van een graseter een vleeseter is geworden? Het lichaam van de leeuw moet daarvoor een totale verandering ondergaan. Er is met de zondeval dus wel iets heel ernstigs gebeurd. Ook de vraag of vóór de zondeval de dood er was in de dieren- en plantenwereld is niet eenvoudig te beantwoorden. Het eten van vruchten veronderstelt namelijk dat voedsel verteerd wordt en dat kan weer niet zonder zoiets als sterven en

afbraak van levend organisme. Kortom, er zijn lastige vragen die misschien niet zomaar beantwoord zijn.

Hemel en aarde

De Bijbel vertelt ons dat God de hemel en de aarde heeft geschapen. In Genesis kunnen we een eenvoudig en vrij nauwkeurig verslag daarvan lezen. Ook de mensen zijn door God geschapen. Alle mensen stammen af van Adam en zijn vrouw. De Heere Jezus grijpt hierop terug in Matthéüs 19, waar het gaat over huwelijk en scheiding. Ook Paulus gaat er vanuit dat Adam de eerste geschapen mens is.

De kerk der eeuwen heeft de Bijbel ook altijd zo gelezen. We geloven zonder enige twijfel al wat daarin begrepen is, zo lezen we in artikel 5 van de Nederlandse Geeloofsbelijdenis.

De Bijbel is uiteraard geen natuurkundeboek, ook geen boek over geologie. Maar dat betekent nog niet dat we zaken over de oorsprong van de aarde in de Bijbel niet serieus zouden moeten nemen. Integendeel, in de Bijbel zelf worden die zaken uitermate serieus genomen. De dichters

Er zijn inmiddels ook binnen de gereformeerde gezindte theologen en wetenschappers die denken dat de evolutietheorie niet in strijd is met de Schrift.

van de Psalmen hebben Gods scheppingswerk, dat gestalte heeft gekregen in zes gewone dagen, rijk en duidelijk bezongen. We kunnen het lezen in bijvoorbeeld Psalm 104.

Kompas van het Christendom

Onlangs las ik "Het kompas van het Christendom" (uitg. KokBoekencentrum) van prof. Jakob van Bruggen. Dit boekje gaat over de Bijbel en het lezen ervan. Daarin vond ik op pagina 77-78 de gedachte dat er weleens strijd kan zijn tussen Bijbelse gegevens en de wetenschap: 'Een wetenschap die in strijd komt met de Bijbelse gegevens blijkt fout of voor correctie vatbaar'. Van Bruggen denkt hier vooral aan vragen rond de geologie en de schepping van de hemel en de aarde. Als we niet meer zouden belijden dat God Adam en Eva heeft geschapen, dan moet er voor een christen een 'rood licht branden'. We zijn dan aangekomen op het veld waar een keuze moet worden gemaakt. 'De mens staat dan voor de keuze of hij zijn levensrichting geheel laat bepalen door de aan verandering onderhevige modellen van de moderne wetenschap, of dat hij zijn levensrichting geheel laat beheersen door de openbaring van de Schriften.'

Laten we hopen dat velen de goede keuzes maken of daarin zullen volharden. Het "Kompas van het christendom" is een mooi boekje, dat een confessioneel antwoord geeft op lastige vragen. Laten we hopen dat hier en daar de rode lamp begint te branden.



De taal der bevinding [37]

Een toeknikje

In gezelschapstaal en in brieven van het oude volk komen we regelmatig verkleinwoordjes tegen. Wanneer je bijvoorbeeld bladert in een boekje over de uit gezelschappen bekende Ali Ipema (1902-1976) kom je die woordjes al snel tegen: 'een lief ziekbedje', 'een zondagje', 'een indrukje', 'een toeknikje'.

ds. J. Schipper,
Leerdam

Het verkleinwoord 'toeknikje' staat niet in de Statenvertaling. Ook niet in Van Dale. Wel het werkwoord 'toeknikken': 'Een knik met het hoofd in de richting van iets of iemand maken, als groet of om uiting te geven aan zijn instemming, vriendelijke gezindheid e.d.'. In het geestelijke wordt het gebruikt als we daarmee bedoelen: een blijk van Gods gunst te mogen ervaren, een be-moediging. Als de Heere op de levensweg betoont van je af te weten, is dat Gods kind menigmaal tot versterking. Dan krijgt hij een toeknikje op de levensweg.

Verkleinwoorden

Het gaat hier dus om een verkleinwoord. Zoals gezegd komen we zulke woordjes nogal eens tegen in de taal der bevinding. Trouwens, Nederlanders gebruiken over het algemeen tamelijk gemakkelijk verkleinwoorden. Soms wordt als verklaring gegeven dat ons land een klein land is. Maar of dat een plausible verklaring is? De verkleinwoorden zijn in ieder geval niet in het gezelschapsleven van de negentiende eeuw ontstaan. De verklein-

woorden bestaan al eeuwenlang. Al in het Middelnederlands (vanaf de 12e eeuw) kom je ze tegen. En in de Gouden Eeuw kom je ze steeds meer tegen. Waarom en waartoe? Wel, zo'n verkleinwoord heeft verschillende effecten. Allereerst natuurlijk het effect van verkleining. Het is dus niet zo vreemd dat we tegen kleine kinderen meestentijds verkleinwoordjes gebruiken. Maar ook geeft het gebruik vaak een vorm van genegenheid weer. Zo weet een schrijver door een verkleinwoord een bepaalde sfeer over te brengen.

Dat kan wat het godsdienstige betreft helaas ook op een wat meer spottende wijze geschieden. We komen dat bijvoorbeeld tegen in het boek "De historie van mejuffrouw Sara Burgerhart" (1782) van de dames Betje Wolff en Aagje Deken, waardoor mede een enorme karikatuur van de 'fijnen' wordt getekend. De schrijfsters overdrijven namelijk mateloos.

Functies

Heel vaak ontstaat door woorden te verkleinen een bepaald gevoel van inti-

miteit, huiselijkheid en gezelligheid. Anderzijds kan het ook voorkomen dat een verkleinwoord een denigrerend effect heeft: alsof het weinig voorstelt, onbelangrijk of onbenullig is. Ook is het mogelijk dat een verkleinwoord een eufemisme is: een verhullende uitdrukking. De zaken lijken dan minder erg. En zo kun je ook door middel van een verkleinwoord bescheidenheid tonen. Kortom, het gebruik van verkleinwoorden heeft in de taal een duidelijke functie. Wanneer we de connotaties op een rij zetten, geloof ik dat het niet helemaal vreemd is dat gelovigen vroeger en ook nu nog wel gebruik hebben gemaakt van verkleinwoorden. Hierdoor kun je namelijk veel zaken relativeren. De ondervindingen komen door die woorden minder massief op de toehoorder over. En bovendien: God is groot en wij zijn klein en nietig!

Kluusje

Zoals bekend gebruiken ook de Zeeuwen vaak verkleinwoorden. Bernardus Smijtegelt is er een duidelijk voorbeeld van. Wellicht is er een nauw verband tussen de tale Kanaäns en de Zeeuwse taal. Dat moet nog eens uitgezocht worden. In ieder geval krijg je in Zeeland door die verkleinwoorden des te meer een ons-kent-ons-gevoel. Nu moet ik opeens terugdenken aan de kerstdagen van 1999. Ik stond in 's-Gravenpolder. Wat een onrust in het doorgaans zo rustige dorpje! Op eerste kerstdag werd koster Hubregtse 's morgens vroeg in het kerkportaal door gemaskerde mannen overvallen. Ze eisten de sleutels van de kluis. Maar die had de koster niet. Vervolgens sloten ze hem geboeid op in een kast. Dat was schrikken! Om half tien begon de dienst. De politie liep door de hal. De gemeente was in de war. De kerkenraad zag grauw. Maar het was tijd. De dienst moest beginnen. En het was Kerst.

Maar dat was nog niet alles! De volgende nacht kwamen de dieven terug en namen ze de hele kluis mee. En dat was geen kleintje! Ik weet het nog goed. Het was negen uur. Er werd gebeld aan de pastorie. Een hulpkoster kwam aan de deur: 'Dominee, ze hebben 't kluusje opgehéald'. Daar stonden we dan. Met lege handen. Sprakeloos! Daar zijn geen verkleinwoorden voor.



De Leerregels met synoniemen

v. A.

Alle pogingen om de belijdenis dichterbij de mensen te brengen zijn me hartelijk welkom.

Zo is er al jaren een waardevolle GBS-uitgave van de Heidelbergse Catechismus (HC), waarin links de HC-tekst overzichtelijk geordend is en rechts alle verwijsteksten uitgeschreven staan, op grond waarvan de belijdenistekst tot stand is gekomen. Rechts dus de Schrift en links de belijdenis. Zo is direct zichtbaar hoe trouw de Schrift wordt nagesproken. Iedereen zou bij het beluisteren van de catechismus-prediking deze uitgave voor zich moeten hebben. In geen huis en gezin mag deze ontbreken.

Verklarende woorden

Zo'n soort uitgave is nu ook uitgekomen voor de Dordtse Leerregels. Onnodig te zeggen hoe blij ik hiermee ben. Het gaat om de complete Leerregels, dus inclusief de Voorrede en het Besluit. Want die horen er ook echt bij. Het geheel wordt voorafgegaan door de ontstaansgeschiedenis, met daarbij de vijf artikelen ván de Remonstranten. Voor de toegankelijkheid zijn onderaan de bladzijden verklarende woorden toegevoegd om het geheel dichterbij de lezer te brengen, met natuurlijk de uitgeschreven tekstverwijzingen. Dit zijn er aanmerkelijk minder dan bij de HC-uitgave. Omdat de Synode blijkens de Voorrede de uitdrukkelijke opdracht van de overheid gekregen had zo veel mogelijk

In de gebeden van ds. Joh. Bogerman voel je het hart van Dordt kloppen.



in de woorden van de Schrift zelf te spreken. Daarom is dat in de belijdenistekst zelf gebeurd en hoefden er niet zo vaak verwijzingen toegevoegd te worden. Een schat aan Schriftgegevens vinden we met name steeds in 'de verwerping der dwalingen'. Het is een goede gedachte van de GBS geweest om ook de ontroerende gebeden van ds. Joh. Bogerman tijdens de Synode op te nemen. Daarin voel je het hart van Dordt kloppen! Het is verleidelijk om eruit te citeren.

Verouderde woorden

Bij het doornemen van deze uitgave heb ik de worsteling

geproefd om de verouderde woorden nauwkeurig te verklaren. Dat is namelijk minder eenvoudig dan men denkt. Zelf gebruik ik daarbij altijd twee uitgaven: 'Middelnederlandsch Handwoordenboek' van J. Verdam (Den Haag, 1932; mijn uitgave is van 1981). En 'een glossarium van zeventiende-eeuws Nederlands' van dr. P.G.J. Sterkenburg (Groningen, 1977). Op grond van die beide uitgaven zijn wel vragen te stellen bij de keuze van bepaalde omschrijvingen in deze GBS-editie. Het onderstreept de zorgvuldigheid waarmee dit werk gedaan is en nog gedaan moet worden. Daarom is het misschien aan te bevelen om de bronnen te vermelden die gebruikt zijn, of om de argumenten te noemen waarom voor een bepaalde omschrijving gekozen is.

Dit artikel laat niet veel voorbeelden toe. Dan gaat het niet primair om betekenisnuances zoals bijvoorbeeld van 'zich vermeten, dartellijk en klappen' in I, 13. Maar meer om betekenisveranderingen zoals bijvoorbeeld in 3/4, 17. Daar staat dat 'door de vermaning de genade wordt medegedeeld'. De betekenis van het woord 'vermaning' is in de loop der eeuwen echter beperkter geworden. Nu is het (slechts) waarschuwend bedoeld. Vroeger was het breder: het geheel van onderwijzen. Precies het zelfde zien we bij het woord *ambt* in dit artikel: 'hoe vaardiger wij ons *ambt* doen, des te heerlijker vertoont zich de weldaad Gods...'. Vroeger had dit woord een veel bredere betekenis: taak, plicht of verantwoordelijkheid. Nu is het specifiek en beperkt tot ambtsdragers. 'Hoe vaardiger wij ons *ambt* doen...' ziet dus niet slechts op hen die ambtelijk onderwijs géven, maar ook op hen die dit onderwijs ontvangen.

Dit soort zaken hoort echt in een uitgave als deze. Wanneer we de taal van de belijdenis uit 1619 verklaren voor de lezer van nu, heeft dat alles te maken met het verstaan van de wezenlijke inhoud ervan. Er zijn zaken, die de lezer niet mogen ontgaan.

Het moge er een bewijs van zijn dat ik van deze uitgave met verbondenheid en aandacht heb kennis genomen. En dat ik intens meeleeft met de medewerkers van de GBS die dit verantwoordelijke werk verzorgen. Hun namen hadden wat mij betreft best vermeld mogen worden.

N.a.v. "De Dordtse Leerregels, met synoniemen bij verouderde woorden", uitg. Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam; 164 pag., € 6,50.



Een kudde in het woud

‘Ik hoef niet vooraan te staan, als ik maar mee mag gaan’, zei een oude Elspeetse tegen ds. E. Venema. De predikant haalde het aan toen hij in 1987 haar begrafenis leidde. ‘Een bijzonder mens?’ Dat was ze in geen enkel opzicht, zei ds. Venema. ‘Is er vandaag iets goeds te spreken van enig mens? Ik dacht van niet’.

L. Vogelaar,
Scherpenzeel

De weduwe is een van Gods kinderen over wie geschreven is in het mooie herdenkingsboek dat de Gereformeerde Gemeente te Elspeet presenteerde toen ze stilstond bij haar honderdjarig bestaan.

Ds. J. Fraanje instutueerde de gemeente op 10 september 1919. Tot 1994 stond er een heel andere datum in het Kerkelijk Jaarboek: 27 juli 1922. In die zomer, drie jaar na de verzelfstandiging, had de kerkenraad van de overheid de mededeling ontvangen dat Elspeet als nummer 50 op de lijst van Gereformeerde Gemeenten was geplaatst. De instituering is echter niet de aansluiting bij een kerkverband of de bekendmaking bij de overheid, maar de bevestiging van de eerste zelfstandige kerkenraad. Dat gebeurde in 1919. En zo bleek de gemeente ouder te zijn dan vermeld was.

G. Bossenbroek en H. de Weerd waren de eerste ouderlingen, J. van den Hardenberg en J. Mulder de eerste diakenen. Ook van

hun nazaten dienden er in het ambt. Zo werden in 1976 twee nieuwe diakenen bevestigd: van beiden was zowel de vader als de grootvader ambtsdrager geweest.

Les uit het onweer

De eerste diensten waren in 1914 gehouden en daarvoor werd het boerderijtje van ouderling De Weerd gebruikt. Al vóór de instituering werd de eerste kerk in gebruik genomen. Op die plaats, aan de Nachtegaalweg, is de gemeente sindsdien gebleven. Het huidige kerkgebouw dateert uit 1937/1938. Het is in 1975/1976 en 1992/1993 uitgebreid.

Tal van voorvallen zijn nu voor het eerst vastgelegd. Zoals over ds. P. Honkoop sr., die soms een week in een Elspeets hotel verbleef en dan avond aan avond in de Veluwse gemeenten voorging. Eens brak in de nacht van zondag op maandag een hevig noodweer los. De hotelgasten gingen naar de huiskamer. Ds. Honkoop stond

er buiten naar te kijken, waar de regen mest uit een emmer spoelde. Hij zag er een les in en wees de andere gasten erop: als het maar lang genoeg zou stortregenen, zou de emmer schoon zijn; zo moet het mensenhart worden gereinigd door Christus' bloed.

De gemeente telde zo'n 450 zielen toen begin 1950 de eerste predikant kwam: kandidaat H. van Gilst. Sinds 1963 heeft de gemeente geen langdurige vacante perioden meer gehad. Al met al had ze bijna 52 van de 100 jaar een eigen herder en leraar.

Veel veranderd

Het jubileumboek boeit van het begin tot het eind. Het is vlot geschreven, rijk geïllustreerd en aantrekkelijk vormgegeven. En rijk van inhoud, ook doordat veel over het geestelijk leven is opgetekend.

Wie oude Elspeters tal van verhalen over vroeger heeft horen vertellen, weet hoeveel er is veranderd. Dat bleek eerder al uit het boek 'In Elspeet' van H. de Vries. De welvaart kwam, veel van de beslotenheid verdween. Maar het nieuwe jubileumboek is geen sociologische studie; het geeft eenvoudig weer hoe de Heere de gemeente een eeuw in standhield, te midden van stormen die er ook zijn geweest. In de bosrijke omgeving werd de gemeente tijdens een drukbezochte jubileumdienst bepaald bij Micha 7:14, de tekst waaraan de boektitel is ontleend: 'Gij dan, weid Uw volk met Uw staf, de kudde Uwer erfenis, die alleen woont in het woud, in het midden van een vruchtbaar land; laat ze weiden in Basan en Gilead, als in de dagen vanouds!'

**N.a.v. 'De kudde Uwer erfenis',
J.A. Jobse, uitg. Gebr. Koster, Barneveld;
278 pag., € 32,50.**



Van het eerste kerkje (links op de foto) zijn slechts twee (onduidelijke) afbeeldingen bekend. Het werd binnen 20 jaar afgebroken.



Karakteristieke kerk aan de Nachtegaalweg.

Boekennieuws

Echt geluk en Vaste hoop



"Echt geluk", Andrew Gray, en "Vaste hoop", Joseph Alleine, deel 1 en 2 in de serie "Ontmoetingen met puriteinen", uitg. De Banier, resp. 100 en 71 blz., € 8,95 per deel.

Uitgeverij De Banier brengt een nieuwe serie boekjes uit onder het thema "Ontmoetingen met puriteinen". Deel 1 is "Echt geluk" van Andrew Gray, deel 2 is "Vaste hoop" van Joseph Alleine. Deel 3 is in voorbereiding: "Ware liefde" van Hugo Binning. De deeltjes worden keurig ingeleid door een korte levensschets van de auteur.

Wat is het ware geluk? Met deze vraag begint Gray (1633-1656) zijn overdenking. Varro, een wijs mens onder de Romeinen uit de eeuw vóór Christus, wist er bijna tweehonderd denkbeelden bij te formuleren. Maar, zegt Gray, ondermaanse dingen kunnen een mens niet gelukkig maken, oprechte vroomheid kan dat wel: 'Het geringste kind van God is gelukkiger dan de machtigste vorst op aarde'. Want: een echte gelovige is de zoon van een Koning en God schaamt Zich niet zijn God genaamd te worden. Christus noemt hem zijn vriend en zijn broeder. 'En omdat God geen groter goed had om aan Zijn volk te geven, gaf Hij hun Zichzelf'.

Maar, als het stervensuur aanbreekt. Wat dan? 'Dan is God zijn Toevlucht. Al is de dood mijn metgezel, al worden mijn beenderen in het graf geworpen. U bent bij mij en U zorgt voor mijn stof en voor de vergane resten van mijn stoffelijk overschot. Al wijkt mijn

leven, toch bent U bij mij. Al zit ik gezadeld op het vale paard van de dood, U leidt mij toch naar de heerlijkheid'.

Gray stierf op 22-jarige leeftijd. Toen hij Boven binnenkwam, had God voor hem bereid wat zijn oog nog niet had gezien, wat zijn oor niet had gehoord, en waarvoor zelfs zijn vaardige pen te arm was geweest.

Joseph Alleine, de schrijver van "Vaste hoop" werd ook niet oud, 34 jaar. Maar hij kon vrijmoedig zeggen: 'Ik heb genoeg, ik heb een overvloed en ben verzadigd. De oneindigheid en de eeuwigheid zijn van mij, wat kan ik mij nog meer wensen?'

De tweede helft van dit boekje is gewijd 'aan hen die niet bekeerd zijn'.

J. van 't Hul, Lieren



"Beproefd geloof", ds. A.F. Honkoop, uitg. De Schatkamer; 108 pag., € 11,90.

Beproefd geloof

Had het aan de auteur gelegen dan was dit boekje nooit verschenen. Meermalen gaf hij tijdens zijn leven aan dat er geen prekenboekje van zijn hand hoefde te komen. Maar de praktijk is anders. De laatste tijd verschenen er immers enkele uitgaven. Het betreft deze keer een boekje met zes korte preken. De lengte maakt ze misschien minder bruikbaar in de leesdiensten, maar de inhoud is het lezen meer dan waard. De titel "Beproefd geloof" slaat op de eerste preek, en is geen thema voor alle preken.

Wat qua vorm opvalt, is de klassieke preekopbouw. In (meestal) drie punten wordt de tekst uitgelegd of de geschiedenis langsgelopen, waarna er, meestal na de tussenzang, een aparte toepassing volgt. Of zoals dat vroeger heette: 'om met de waarheid in te keren tot onszelf'. Juist in dat laatste deel vinden we veel bevindelijk onderwijs. Daar vinden we een hartelijke oproep tot bekering: 'We roepen u toe: Gedenk toch dat u sterven moet! Bent u bereid? Nu mag de Naam van Jezus nog verkondigd worden'. Of op een andere plaats: 'Konden we u toch eens jaloers maken op dat arme volk van God. Ze zijn erfgenamen van God en ze zijn mede-erfgenamen van Christus. Al worden ze in de wereld soms bespot en veracht. Maar hun wacht een stad. O, erfgenamen van Christus, dat u dat toch eens zien mocht'.

Op de Theologische School gaf ds. Honkoop de studenten een dringend advies mee: 'Jongens, preek het evangelie van boven naar beneden, en niet van beneden naar boven'. In deze preken houdt hij zich aan zijn eigen advies. Steeds weer wijst hij er op dat het niet bij de mens te vinden is. Integendeel, de mens moet steeds minder worden tot een arme, onverbeterlijke en doodschuldige zondaar. En juist dan zal de heerlijkheid van de Borg steeds meer gaan glanzen.

Wellicht maakt de beperkte omvang van deze preken ze dubbel geschikt voor eigen gebruik. Het vraagt minder tijd en we worden rijkelijk beloond. Nog een laatste opmerking: De tweede preek is blijkbaar aan het oog van de corrector ontgaan: helaas staan daar heel wat taalfouten in. Dat is jammer.

F. van Toor, Apeldoorn

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Bedankt:

voor Capelle aan den IJssel-West, Nobleford (Alberta, Canada) en Sioux Center (Iowa, VS); ds. H. Hofman te Kalamazoo (Michigan, VS); voor Den Haag-Scheveningen en Moerkapelle, ds. R.A.M. Visser te Apeldoorn; voor Hilversum, ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal; voor Kapelle-Biezeling, ds. W. Visscher te Amersfoort; voor Leerdam, ds. C. van Ruitenburch te Krimpen a/d IJssel; voor Kruiningen, ds. G. van Manen te Elspeet; voor Ooltgensplaat, ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;

voor Rotterdam-Alexanderpolder, ds. P. Mulder te Tricht-Geldermalsen; Voor Sheboygan (Wisconsin, VS), ds. M.T. Al-Chalabi te Brakel; voor Stolwijk, ds. G. Beens te Kootwijkerbroek; voor Waarde, ds. S. Maljaars te Meliskerke; voor Waardenburg, ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom; voor Woerden, ds. B. Labee te Veenendaal.

DOVENDIENST GOUDA

Op zaterdag 11 januari (15.00 uur) gaat ds. G.W.S. Mulder voor in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden.

De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2-b te Gouda. Horenden zijn ook hartelijk welkom.

WIJZIGINGEN KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 191

Koster in Katwijk aan Zee is nu: M.L. Waardenburg, Remisestraat 13, 2225 TH Katwijk aan Zee; tel: 0613-155651, e-mail: m.l.waardenburg@online.nl

Blz. 245

Scriba van de diaconie in Poortvliet is nu: G. Snoei, Zanddreef 4, 4693 RS Poortvliet; tel.nr. 0641-778794, e-mail gsnoei86@gmail.com

Berichten

ZANGAVONDEN

Kapelle - Herv. kerk, zat. 11 jan., 19.30 uur, nieuwjaarsconcert met div. instrumenta-
listen, leiding evang. A. van Setten, collecte voor post Merkssem, stichting Joseba en zorgboerderij de Noordhoek.

Lunteren - Oude kerk, zat. 18 jan., 19.30 uur, bovenstemgroep Barneveld, Albert Morren, orgel, meditatie ds. A. Verschuure, presentatie veldwerkster Bep Klok; collecte voor Timotheos.

Ridderkerk - Singelkerk, zat. 18 jan., 19.30 uur, Datheen-avond met bovenstem, Pieter Heykoop, orgel, leiding ds. A.T. Huijser; collecte voor Adullam, Siloah en De Schutse.

Rotterdam - Thaborkerk, IJsselmonde, vr. 31 jan., 19.45 uur, psalmzangavond van zendingscommissie Geref. Gemeente IJsselmonde, met bovenstemgroep Ouderkerk a/d IJssel, leiding ds. G. Hoogerland; collecte t.b.v. zendingswerk Guinee.

Tholen - Rehobothkerk, zat. 25 jan., 19.45 uur, bovenstemgroep Scherpenisse, Bart Burger en Peter Wildeman, orgel, leiding ds. P.D. den Haan, evang. Chr. Dekker vertelt over werk in Ecuador; collecte voor ZGG.

DANIËL HOORT ERBIJ!

'Hoe sta jij in de kerk? Heb jij ook veel vragen? Over de Bijbel, over bekering, wedergeboorte en geloof? Over de kerk, over waarom we dingen doen die we doen? In het jongerenblad Daniël ontmoet je jongeren die rondlopen met dezelfde vragen. Door middel van interviews, thema-artikelen, columns, verhalen en Bijbelstudies wordt er in Daniël gezocht naar Bijbelse antwoorden op jouw vragen. Ook aan kinderen is gedacht: elke Daniël bevat vier kinderpagina's met een verhaal, interviews met kinderen en puzzels; aldus ds. A.A. Brugge.

Ben jij of bent u nieuwsgierig geworden naar Daniël? Eenmalig hebben wij een aantal pagina's uit Daniël laten drukken op krantenpapier, zodat je het blad kunt bekijken en kunt overwegen om lid te worden.

De afgelopen maanden heeft de Jeugdbond kritisch gekeken naar de vormgeving en de inhoud van Daniël. Vanaf 2 januari verschijnt Daniël in een nieuw jasje, met nieuwe rubrieken. In het kader hiervan geeft de Jeugdbond op 17 januari eenmalig een nummer van Daniël op krantenpapier uit, om alle huishoudens van de Geref. Gemeenten kennis te laten maken met het blad. Daniël wordt, met de andere kerkelijke periodieken die in januari verschijnen, onder alle gemeenteleden verspreid.

Bekijk het eens, net zoals Hannelore Pladdet uit Barneveld. Zij zegt: 'Daniël spit ik altijd helemaal door. Ik vind vooral de interviews mooi om te lezen. Ook vind ik het fijn dat er op bepaalde onderwerpen dieper wordt ingegaan. En ik gebruik 's ochtends altijd het Bijbelrooster, heel fijn om te volgen! Ik raad Daniël aan omdat het echt speciaal voor jongeren is geschreven en het begrijpelijk is!'



WERKGROEP VOOR STUDENTEN

Studeer je en ben je op zoek naar een studentenkring in (de buurt van) de stad waar je studeert? Kijk voor informatie en data op: www.werkgroepstudenten.nl

PROMOTIE J.M. MALJAARS

Op 2 december heeft aan de Technische Universiteit Delft ons gemeentelid J.M. (Jakob) Maljaars (28) met succes zijn proefschrift 'When Euler meets Lagrange – particle mesh modelling of advection dominated flows' verdedigd. Daarin beschrijft hij een methode

om vloeistofstromingen te modelleren. Huidige methodes zijn gebaseerd op een Euleriaanse of een Lagrangiaanse aanpak. Door deze te integreren heeft hij een nieuwe methode ontwikkeld die vrij is van kunstmatige diffusie en voldoet aan de natuurkundige behoudswetten. Internationaal gezien is zijn werk niet onopgemerkt gebleven. Wij feliciteren hem en zijn gezin en wensen hem Gods zegen toe, zoals hij dit in zijn proefschrift heeft verwoord.

Kerkenraad Alblasserdam

KRINGLOOPWINKEL OPHEUSDEN

Op zaterdag 4 januari is in Opheusden kringloopwinkel Oude Molen geopend. De winkel is een initiatief van de kerkenraad van de Geref. Gemeente in Opheusden. De opbrengst ervan is voor Zending Gereformeerde Gemeenten, Evangelisatie Gereformeerde Gemeenten en het deputaatschap Israël. De winkel (Kerklaan 2a) is drie dagen per week open: woensdag (10.00-15.00), donderdag (10.00-16.00 uur) en zaterdag (10.00-15.00 uur).

Kerkdiensten

ZONDAG 12 JANUARI 2020

Aagtekerke 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 14.30 uur ds. E. Bakker; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. Sonneveld; Amersfoort 9.30 ds. R.A.M. Visser en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. W. Visscher en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Arnhem 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Barendrecht 16.30 uur ds. J. Driessen; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Berkenwoude 10.00 en 15.00 uur ds. J.W. Verweij; Bodegraven 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. M.H. Schot en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 19.00 uur ds. A. Verschuure; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. J. Driessen; Den Haag-Scheveningen 10.00 en 16.30 uur stud. L. van der Kuijl; Deventer 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. W.A. Zondag; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. G. Beens; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds. W.A. Zondag; 's-Gravenzande 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. E. Bakker en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur ds. A. Verschuure; Hilversum 10.00 en 16.00 uur stud. P.J. de Raaf; Hoedekenskerke 14.00 uur ds. C.

van Krimpen; Hoofddorp 18.30 uur stud. P.J. de Raaf; Hoogvliet 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Houten 10.00 uur ds. B. Labee en 19.00 uur ds. W. Harinck; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. J.J. van Eckveld; Kamperland 17.00 uur ds. S. Maljaars; Kapelle-Biezeling 10.00 en 15.30 uur ds. C.J. Meeuse; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kortgene 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 15.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Leiderdorp 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur stud. P.C. Vlot; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 10.00 en 18.00 uur stud. J. Beens; Middelburg-Centrum 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Middelharnis 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Mijdrecht 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Moerkapelle 16.30 uur ds. B. Labee; Naaldwijk 19.00 uur stud. L. van der Kuijl; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwerter Aa 15.30 uur ds. P. Mulder; Nieuwe-Tonge 18.00 uur ds. C. Harinck; Nijkerk 14.30 uur ds. G. van Manen; Nisse 14.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 14.30 uur stud. J. Beens; Oostburg 18.30 uur ds. J.B. Zippro; Oosterend 10.00 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 14.30 uur ds. G. Pater; Oostkapelle 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Poederoijen 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Poortugaal 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Puttershoek 15.30 uur ds. W. Silfhout; Rhenen 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder;



Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. G.J. Baan; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 15.00 uur ds. S.W. Janse; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 14.00 uur ds. D. de Wit; Rotterdam-Alexanderpolder 16.00 uur (H.D.) ds. C.G. Vreugdenhil; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. M. Joosse; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J. Schipper; Spijkenisse 19.00 uur ds. H. Brons; Sprang-Capelle 15.30 uur stud. P.C. Vlot; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Tholen 10.00 en 18.30

uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. E.J. Boudewijn; Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur ds. E. Bakker; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. M. Karens; Waarde 14.00 uur ds. M. Blok; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Woerden 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Wolphaartsdijk 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Zoetermeer 10.00 uur ds. W. Silfhout en 18.30 uur ds. B. Labee; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 19.00 uur ds. R.A.M. Visser.

DINSDAG 14 JANUARI 2020

Marknesse 19.30 uur ds. G. van Manen; Oosterland 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Opperdoes 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg.

WOENSDAG 15 JANUARI 2020

Aalst 19.30 uur ds. W. Harinck; Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Berkenwoude 19.30 uur ds. A. Verschuure; Gouda 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Herkingen 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoogeveen 19.30 uur ds. M. Joosse; Leiderdorp 19.30 uur ds. J. van Laar; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Nisse 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Ooltgensplaat 19.45 uur ds. W.A. Zondag; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Uddel 19.30 uur (tijdrede) ds. G.W.S. Mulder; Veen 19.30 uur ds. E. Bakker; Zoetermeer 19.30 uur ds. C. Hogchem.

DONDERDAG 16 JANUARI 2020

Bodegraven 19.30 uur ds. A.A. Brugge; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. L. Blok; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. C. van Ruitenburg; Meeuwen 19.30 uur stud. J. Beens; Nieuw-Beijerland 13.00 uur (huw. bev.) ds. G. Hoogerland; Nijkerk 19.30 uur

ds. C.A. van Dieren; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Spijkenisse 19.45 uur ds. M. Karens; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. J. Schipper; Stolwijk 19.30 uur ds. A. Schot; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. P. Mulder; Waardenburg 19.30 uur ds. G. Pater.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 12 JANUARI 2020

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar)

10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 uur ds. J.M.D. de Heer en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Gedenkt uwer voorgangeren, die u het Woord Gods gesproken hebben en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling.

Hebreeën 13:7

Met ontroering namen wij kennis van het overlijden van onze oud-predikant

ds. M. Golverdingen

Van december 1988 tot maart 1993 heeft hij de gemeente van Ridderkerk-Slikkerveer in alle getrouwheid en met de liefde van zijn hart als herder en leraar mogen dienen.

De Heere ondersteune en sterke mevrouw Golverdingen, de kinderen en (achter-)kleinkinderen in dit grote verlies en Hij heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad van de

Gereformeerde Gemeente te Ridderkerk-Slikkerveer, J. Voorwinden, voorzitter
J.W. Voorwinden, scriba

Ridderkerk, 30 december 2019

Met ontroering hebben de kerkenraden van de Gereformeerde Gemeenten te Capelle aan den IJssel-Middelwatering en -West kennis genomen van het overlijden van hun oud-diaken

A.A. Oudshoorn

op de leeftijd van 82 jaar.

Met de gaven die de Heere hem schonk, heeft hij de gemeenten van 1972 tot 2008 met grote toewijding en liefde mogen dienen.

Wij wensen zijn vrouw, de kinderen, (achter)kleinkinderen en familie van harte de ondersteuning des Heeren toe in dit smartelijk verlies.

Psalm 146: 3 (ber.)

Namens de kerkenraad en de gemeente van Capelle a/d IJssel-Middelwatering, Ds. A. Verschuure, preses
K. Bel, scriba

Namens de kerkenraad en de gemeente van Capelle a/d IJssel-West, H.T. Groenendijk, preses
B. Agteresch, scriba

Capelle aan den IJssel, 29 december 2019

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

....Help een **KIND SPONSOREN!!**
(VER)huur uw **VAKANTIEHUIS** op
MIJNVAKANTIESTEK.NL

Hebreeën 13:7

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Gorinchem geeft met ontroering kennis van het overlijden van haar oud-herder en leraar

Marinus Golverdingen

in de leeftijd van 78 jaar.

Van 1997 tot 2001 mocht hij onze gemeente in liefde en pastorale bewogenheid dienen. De Heere stelde zijn arbeid tot een eeuwige zegen voor ons allen.

De Heere gedenke zijn vrouw, kinderen, klein- en achterkleinkinderen in dit verlies en heilige deze roepstem aan onze harten.

Namens de kerkenraad, ds. L. Blok, preses
A. van Hartingsveldt, scriba

Gorinchem, 29 december 2019

Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde uws heren.

Mattheüs 25: 21

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente 's-Gravenzande kennisgenomen van het overlijden van

ds. M. Golverdingen

Van 1979 tot 1984 heeft hij onze gemeente mogen dienen. De Heere gedenke zijn vrouw en verdere familie in dit grote verlies en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

De kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente
's-Gravenzande, P.W. Lock, preses
W.F. Bos, scriba

Maar wij hebben dezen schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij van God, en niet uit ons.

2 Korinthe 4:7

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Boskoop geeft met ontroering kennis dat de HEERE tot Zich heeft genomen zijn geliefde oud-predikant

ds. M. Golverdingen

in de leeftijd van 78 jaar.

Van 2001 tot 2008 heeft hij onze gemeente in grote liefde en getrouwheid mogen dienen. De Heere sterke en ondersteune zijn vrouw en de achterblijvende kinderen en verdere familie naar de rijkdom van Zijn genade in Christus. De Heere heilige door Zijn Woord en Geest deze roepstem aan onze harten.

Namens de kerkenraad, ds. J.J. Tanis, preses
P.C. Kok, scriba

Boskoop, 29 december 2019

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Meliskerke geeft met ontroering kennis van het overlijden van zijn geliefde oud-ambtsbroeder

ds. M. Golverdingen

in de leeftijd van 78 jaar.

In getrouwheid heeft hij onder ons in het ambt van ouderling mogen dienen van 1973 tot aan het begin van zijn studie aan de Theologische School in 1976.

De Heere ondersteune de achtergebleven familie in dit verlies en heilige de roepstem aan ons aller hart. Moge zijn gedachtenis tot zegening zijn, Spreuken 10:7a.

Namens de kerkenraad, ds. S. Maljaars, preses
S. Riemens, scriba

Meliskerke, december 2019

Onze meester vertrekt!

we zoeken u!

Wordt u vanaf 1 maart
meester of juf van onze gezellige groep 7?

Een functieomvang van 3, 4 of 5 dagen
is bespreekbaar. Kijk voor meer
informatie op onze website.

Jan de Bakkerschool
WORDEN WIE JE ZIJN MAG

Irisstraat 2 3442 XH
Woerden T 06 - 29 73 02 73
info@jandebakkerschool.nl
www.jandebakkerschool.nl

Lees eens een boek
aan de hand van vragen
van de bekende dr. John Owen

zoals **De heerlijkheid van Christus**
Ps. 130 Bij U is vergeving
Op leven en dood / De Heilige Geest

Owen, een puritein en bekend om zijn
Schriftuurlijke, diepgravende, maar
heldere geschriften.

Vraag een gratis brochure aan.

www.cursussenoudvaders.nl
tel. 0118-583025 /0172-532796

CAMPER huren voor een vrije vakantie

Nu met vroegboekorting
vakantie verhuurservice.nl
Tel. 06-13376971 (na 18.00 uur)

Laurenkerk – Rotterdam
D.V. za. 11 januari – 14.30 uur
Samenzang & Improvisaties
met Pieter Heykoop
Iedere bezoeker ontvangt gratis 1 CD!
 Hoe? Dat vertellen wij u graag op 11 januari

ZWITSERL. hele jaar T.H. 2. vak.won.
 in Aechi bij Reichenb. Bern. Oberl.
 1 voor 2-3. pers. + baby en 1 voor 2-12 pers.,
 v.a.g.v. Voor inl. 0548-514584 of
 06-20408511 of zie
www.luginbuhl.jouwweb.nl



HUIB RUIJGROK
 ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

Juridisch advies en administratieve
 en praktische hulp bij:

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- executele en conflictbemiddeling

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
 T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

Even heerlijk eruit in
Hoog Sauerland.

www.huizesolagrati.net

LETHBRIDGE, CANADA

Gaat u op vakantie naar Alberta?

Verblijf dan in één van onze gezellige
 cottages! Ernst en Louise Sluijmers

00-1-403-329-8181

website: www.elbas.com

Waarom Paul Roescher?

Wij geven u twaalf redenen! **3**

Lager in prijs
dan waar ook!

Badkamer Belle Vista Badkamer compleet
 zoals opgesteld.



Kraakprijs!
1545,-

PAUL ROESCHER
 KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17500 m2 in Rijssen en Apeldoorn
 Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Conflictbemiddeling d.m.v.
Mediation voor zakelijk en privé.
Drs. J.C. de Jonge, gecertificeerd
'Psycholoog - Mediator NIP'.



Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
 078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
www.dejonge-consultancy.nl

Een **nieuwe** vloer? Uw **oude** vloer schuren?

Wij komen met vloerstalen bij u thuis.

Eerlijk advies & u betaalt nooit teveel.

DE VLOERENKONING.NL 06-19557166



Reformatische
Psychologenpraktijk
Nederland

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland
 biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding
 en psychologisch onderzoek aan volwassenen,
 jongeren en kinderen met psychosociale en
 psychologische vragen en problemen.



Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
 078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl

Bezoek onze website voor meer informatie,
 de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht



Ds. J. Fraanjeschool
De Vesting

Bij ons in Barneveld, in onze
nieuwe school, is plaats voor een

teamleider
bovenbouw

Wij bieden een fulltime baan in
combinatie met lesgevende taken.

Parttime is bespreekbaar met een
minimale WTF van 0,6

Meer informatie of een afspraak voor een bezoek?
Bel met de directeur-bestuurder G. Nieuwenhuis: 06-49628043
of kijk op www.fraanjeschool.nl



Komt u
bij ons
werken?

benieuwd
naar verkoopadvies
en/of aankoopadvies in
Amersfoort, Soest, Leusden,
Hoewelaken of Nijkerk?

vraag een vrijblijvend
kennismakingsgesprek aan

033 204 85 35 | visiemakelaardij.nl

 **visiemakelaardij**

ORGELBOUW ADVIES COMMISSIE



een betrouwbare partner!

- NIEUWBOUW
- RESTAURATIE
- OVERPLAATSING
- ONDERHOUD

Voor meer informatie:
Dhr. H. den Hollander
T (010) 435 44 35
E h.den.hollander@kliksafe.nl

VOGG

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

ook voor akoestische vraagstukken

HARKES
Begravenissen

Voorofscheweg 15a
2771 MA Boskoop
harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

**WIJ VERZORGEN ALLEEN
BEGRAVENISSEN**

Vanaf week 30 voor 1 jaar te huur
RUIME vrijstaande GEZINSWONING
in Yerseke. Info: 0638377868

Boek jouw ideale vakantie!
www.diskoffer.nl
vakanties met zondagsrust

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen



Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begravenissen

P.H. van der Leer
T 0318 - 526641 **E info@phvanderleer.nl**
M 06 - 46376232 **W www.phvanderleer.nl**

Jouw bruidsjurk...

-Uniek -Maatwerk -Betaalbaar

 *Atelier Joline* **www.atelier-joline.nl**
Reeuwijk

 **Praktijk
den Uijl**

- ✓ HULPVERLENING
- ✓ COACHING
- ✓ TRAINING
- ✓ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke
T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

*Begravenisonderneming
de Jongh*

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam **0184 - 611 154**
Waardenburg **0418 - 652 039**
Werkendam **0183 - 701 017**
Dordrecht e.o. **078 - 641 27 40**
Nieuw-Lekkerland **0184 - 683 838**

info@begravenisondernemingdejongh.nl
www.begravenisondernemingdejongh.nl

BASISSCHOOL
de Wittenberg
SCHERPENZEEL

op goede basis samen groeien

Wij zoeken diverse collega's

leerkrachten
ONDERBOUW/BOVENBOUW 2020-2021
intern begeleider
ONDERBOUW (ZO SPOEDIG MOGELIJK)

lio'ers
2020-2021



Kijk voor meer informatie op onze website
www.dewittenbergschool.nl

helpende handen

staat
naast je

Psalmzangavond met bovenstem

zaterdag 25 januari - 19.30 uur | Hasselt | André Nieuwkoop (orgel)

Brussen: helpen en geholpen worden

Voor brussen en ouders van kinderen en volwassenen met autisme en een verstandelijke beperking

donderdag 30 januari - 19.45 uur | Dordrecht | Cothy Dieleman-Maas en Annelies Kriekaard

Turner around: over Turner in het gezin

Voor meisjes en vrouwen met het Syndroom van Turner en hun familieleden

zaterdag 1 februari - 10.00 uur | Woerden | Christa Geneugelijk-Lingen

Zangavond

zaterdag 15 februari - 19.30 uur | Capelle aan den IJssel | Huig van der Knijff (orgel), Sebameisjeskoor en Espressione

Autisme in relatie: ervaringen uit de praktijk

Voor mensen die in hun relatie te maken hebben met autisme

donderdag 19 maart - 10.00 uur | Woerden | ervaringsdeskundig echtpaar en ds. A. Schreuder

Voor meer informatie en aanmelden:

0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl • www.helpendehanden.nl

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper

010-458 31 12

Capelle a/d IJssel

J. Kooijman

0182-58 39 32

Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Uw huwelijk en gezin veel waard? Bouw nu het kan! Neem tijd om (samen) te genieten en tot rust te komen.

Blijf in gesprek. Geef aandacht wat het waard is! Elke maand retraites, verbindende wandelingen, in een ontspannen sfeer. Groepen: vraag naar de mogelijkheden. Info en opgave:

www.hartelijkverbonden.nl



Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen



Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:

T 0180 - 42 69 55

E info@psychbrouwer.nl

I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

sinds 1973

VAN MANEN
meesterlijke interieurs



kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden

www.meesterlijke-interieurs.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E gjvanaalst@klikSAFE.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@klikSAFE.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@klikSAFE.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.



© Den Hertog

ELSKE WAARHEEN?

'HELEEN, IK HEB NIEUWS'. 'NIEUWS? GAUW VERTELLEN!'

Heleen kijkt Elske nieuwsgierig aan en zegt gauw: 'Jammer dat we niet even kunnen afstappen, want dan komen we te laat'. 'Ik kan het zo ook wel vertellen, hoor'. Elske probeert zo gewoon mogelijk te praten, eerder een beetje onverschillig, net alsof het nieuws voor haar niet zo belangrijk is. 'Papa en ik gaan weg bij opa en oma. Papa gaat trouwen met een vriendin van tante Annie. Nu krijg ik dus een moeder en ook nog een zusje van drie jaar. Die vrouw heeft een cafetaria, je weet wel, tante Annie werkt daar af en toe. En boven die cafetaria gaan we wonen. Het is een mooi huis en...'

'Maar Elske, dan kunnen we niet meer samen naar school! En ook geen vriendin meer zijn...'

'Nee, natuurlijk niet. We moeten dan maar weer penvriendin worden', zegt Elske ongeduldig. 'Ik vind het niks leuk. Nu ja, voor jou wel, maar ik vind echt vriendin zijn leuker dan penvriendin'. Duidelijk klinkt er teleurstelling door in Heleens stem. Elske is het helemaal met Heleen eens, maar ze zal niets laten merken. 'In de vakanties kan ik natuurlijk komen, of jij bij ons'. Meer vertelt Elske er niet over. Ook Heleen zegt even niets. Dit komt zo onverwacht. Elske vertelt alsof het heel gewoon is en ze zal er misschien ook wel blij om zijn. Bij haar opa en oma heeft ze het fijn, maar om een moeder en een zusje te krijgen, is misschien nog veel fijner. Vooral een zusje zal erg leuk zijn. Heleen is ook enig kind en dat vindt ze best wel jammer.

'Is die vrouw aardig? En hoe heet dat meisje?' begint ze te vragen.

'Tessa. En die vrouw zal best aardig zijn. Zaterdag gaan we naar haar toe. Maar Heleen, daar komt Hanneke. dus praat er maar niet meer over!'

De boom is gevallen

Het waait soms erg hard in ons land. De bomen kraken en het gebeurt regelmatig dat een boom valt. Maar soms waait het niet en valt er toch een boom om.

Als je goed naar een boom kijkt, zie je al hoe deze gaat vallen. Zeker bij scheve bomen. Naar het noorden of naar het zuiden.

In Prediker 11:3 lezen we: 'En als de boom naar het zuiden of als hij naar het noorden valt, in de plaats waar de boom valt, daar zal hij wezen'.

In de oudejaarsdienst hebben we de namen gehoord van mensen die in 2019 gestorven zijn. Namen van oude mensen zijn genoemd, misschien ook wel van jonge mensen of van kinderen. Dat is heel aangrijpend! Hun levensboom is gevallen. Is er iemand genoemd uit jouw familie? Daar kun je heel verdrietig om zijn. En dat mag ook. Maar jouw en mijn levensboom zal ook een keer vallen. Het kan door zo'n storm: een ernstige ziekte of door een ongeluk. Hoe valt je boom dan? Naar het koude noorden zonder de Heere? Of naar het warme lichte zuiden waar de Heere woont?

Misschien denk je daar veel aan. Dat is goed. Je kunt nu al weten hoe je boom gaat vallen. Verlang je naar de Heere? Denk je aan je zonden en heb je daar verdriet over? We hebben verdiend dat onze levensboom naar het noorden valt, we zondigen elke dag. Maar de Heere kan er voor zorgen dat je jezelf gaat kennen en je zondige verlangens.

In Psalm 1 zingen we van een levende boom: 'Want hij zal zijn gelijk een frisse boom, in vette grond geplant bij enen stroom'. Vraag of je zo'n boom mag zijn, die nu naar de Heere groeit en straks de goede kant op valt!

D. VAN WIJNGAARDEN, VEENENDAAL



Ds. Labee over:

Saul op de heuvel en in de spelonk

Wat moeten we denken over het 'profeteren' van Saul? Wat betekent het 'dekken' van de voeten waarover we onder andere lezen bij Saul?

In de spelonk

We beginnen maar met de vraag van de tweede vraagsteller die het kortst te beantwoorden is. Deze vraagsteller had altijd begrepen dat Saul in 1 Samuël 24 de spelonk betrad om te rusten of te slapen. Maar de Bijbel met uitleg schrijft bij vers 4: 'Saul moet naar het toilet (zijn voeten te dekken). Hij gaat de spelonk binnen waar David en zijn mannen zich verborgen houden (...). Deze uitleg is inderdaad juist. Ook de kanttekeningen leggen het op deze wijze uit. Kanttekening 6 op het genoemde vers laat ons weten: 'Dat is, om zijn gevoeg te doen. Zie van deze manier van spreken Richt. 3:24'. Bij Richteren 3 vers 24 vinden we in de geschiedenis van Ehud en Eglon dezelfde uitdrukking. De opmerking in kanttekening 39 aldaar geeft nog wat meer licht over deze spreekwijze: 'Aldus wordt de stoel- of kamergang eerbaarlijk in de Schrift uitgedrukt, omdat zij in het nederzitten of bukken de voeten met hun overkleed bedekten.'

Op de heuvel

Ingrijpender is de vraag van de eerste inzender. Dan gaan we terug naar 1 Samuël 10. Het hoofdstuk begint met de zalving van Saul. Weliswaar uit een breekbare oliekruijck maar ondertussen is Saul de gezalfde koning! Dan geeft de profeet Samuël te kennen wat hem op weg naar huis

zal wedervaren. Eerst zal hij twee mannen ontmoeten die hem zullen meedelen dat de ezalinnen gevonden zijn maar dat vader Kis uiterst bezorgd is over hem. Dan zal hij drie mannen tegenkomen die op weg zijn naar Bethel om de Heere te offeren. Zij zullen hem twee broden geven. Als derde zal hij bij Gibeon een groep profeten ontmoeten die in geestvervoering is. Daar zal dat meest bijzondere geschieden: 'En de Geest des HEEREN zal vaardig worden over u en gij zult met hen profeteren, en gij zult in een anderen man veranderd worden' (vers 6).

Naar het woord van Samuël is het Saul vergaan. En zo zien we hem op de heuvel, tussen de profeten, staan: '...en de Geest des HEEREN werd vaardig over hem en hij profeteerde in het midden van hen' (vers 10b). Als we Schrift met Schrift vergelijken dan is profeteren niet minder dan door de ingeving van de Heilige Geest de grote deugden en daden van God uitspreken en roemen.

Wat moeten we daarvan denken? Om te beginnen is de verwonderde uitroep 'Is Saul ook onder de profeten?' een teken aan de wand. Blijkbaar stond Saul niet bekend als een Godvrezende jongen. Vervolgens is het 'veranderde' hart zo anders dan een 'vernieuwd' hart. Een hart om koning te worden is zo anders dan een 'kinderlijk' hart. Mogen we het zo zeggen? Ontvangen 'gaven' zijn echt wat anders dan ontvangen 'genade'. Tenslotte zou het voor het volk duidelijk moeten zijn dat Saul straks de keus van het volk is en niet de koning naar Gods hart. Hij geeft hun Saul in Zijn toorn en zal hem ook in Zijn verbolgenheid weer wegnemen. Maar ze zijn er zo blind voor...

Ds. A. Hoogerland (1918-1986) legt het zo eerlijk uit in zijn Bijbelzelingen over Samuël (in: Samuël de geroepen knecht des Heeren). 'Men kan zich verwonderen over een schijnbare vernieuwing die als de wonderboom van Jona opkomt, maar die ook ras weer verdwijnt. Daarom moeten wij goed onthouden: de allerslechtsten die op de wereld zijn te vinden, daar behoeven wij nooit aan te wanhopen, want ze zijn niet buiten Gods bereik. Maar verwondert u niet te spoedig over een vernieuwing, die als het ware zomaar tevoorschijn komt (...). Daarom is het zo nodig, dat ambtsdragers en overheidspersonen, ja wij allen ons onderzoeken of wij een veranderd hart hebben of een vernieuwd hart.'

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.

